

Мета:

- пояснити учням витоки музичного мистецтва; закріпити поняття «музична мова»; спрямовувати увагу учнів на окремі засоби музичної виразності, що допомагають створити музичний образ;
- удосконалювати співацькі навички;
- продовжити виховувати інтерес до музики, бажання вивчати її, займатися різноманітною музичною діяльністю.

Музичний матеріал: Е. Гріг «У печері гірського короля»; І. Тучак «Рідний край»; В. Верховинець «Гляньте, діточки малі».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; портрет Е. Гріга; схематичне зображення видів мистецтва.

Обладнання: ТЗН; музичний інструмент; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

Учні входять до класу під музичний супровід (*український народний танець «Гопак»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку. Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Наближається кінець навчального року, під час якого ми багато дізналися про музику — велике мистецтво. Чи відомо вам, де й коли народилася музика? Сьогодні ми дізнаємося про це.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Чи доводилося вам гуляти лісом і натрапити на маленький струмочок, що весело дзюрчить уздовж стежини? Чи не видається цей дзюркіт музикою? А коли дощ стукотить по даху чи співає пташка — чи це не музика?

Слово «музика» прийшло до нас із Давньої Греції. Його так і перекладають — «мистецтво муз».

- ♦ Хто такі музи?

Це — давньогрецькі богині-покровительки наук і мистецтв, які, за легендою, жили на священній горі Парнас. Їх дев'ятеро і вони дуже різняться.

Тисячоліття тому люди помітили, що музика наділена особливою силою впливу на людину: одна — викликає сльози, інша — посмішку. Отже, уважали вони, у музиці приховано чарівництво, за допомогою якого вона здатна викликати почуття.

Поступово людина навчилася співати. Це була перша музика, створена людиною.

- ♦ Яке почуття людина хотіла передати в пісні у першу чергу?

У піснях люди передусім виражали щастя, від якого неначебто співала душа. Але й горе, і сум також перетворювалися на пісню. Пісня завжди житиме серед нас. Про це написав у своїй казці В. Сухомлинський (*переказує казку «Пісню нікому не вбити»*).

Вокально-хорова робота

Учитель. Ми також радісно заспіваємо розучену на попередньому уроці пісню.

Виконання пісні В. Гребенюка «Кущ калини».

Пісень багато ми вивчали,
Співали, голос розвивали.

Ну а тепер ще й затанцюєм,
Хай гори й полонини чують!

Зараз ми ознайомимось ще з однією піснею. Ми дуже добре виконували веснянки та закликали весну. Нарешті вона до нас прийшла.

Слухання та розучування пісні В. Верховинця «Гляньте, діточки малі».
Виконання пісні з елементами інсценування за текстом пісні.

З-поміж учнів обирають двоє-троє «журавлів», «гусочок», «качечок» і дівчинку-Весну. Решта дітей виконують пісню. Під час виконання 1-го куплету «птахи» «летять», розмахуючи руками-«крилами», та присідають на визначені місця. На останній куплет «птахи» поступово підводяться й підіймають руки догори, звертаючись до Весни. Усі співають, звертаючись до Весни.

Слухання музики

Учитель. Чарівниця-музика перенесе нас дуже далеко. Туди, де вздовж скелястих берегів холодного Північного моря розташована країна Норвегія. Тут живуть сміливі й мужні люди, адже їм доводиться боротися з бурями, вітрами, штормами. Норвезький народ створив багато казок і легенд про незвичних істот: тролів, гномів, ельфів, які живуть у горах і скелях. З-поміж них є добрі та злі.

Казки своєї батьківщини розповів нам норвезький композитор Едвард Ґріґ, який жив у містечку Трольхаугені. Ця назва означає «пагорб тролів». Композитор створив яскраву картину стрімкого танцю казкових персонажів у творі «У печері гірського короля».

- ♦ Прослухавши цю п'єсу, складіть невеличку казочку про те що, «розповів» композитор засобами музики.

Слухання п'єси Е. Ґріґа «У печері гірського короля».

- ♦ Яке враження справила на вас ця музика?

В основі твору — одна тема. Її характер постійно змінюється від настороженого до схвильованого, збудженого. Спочатку тема звучить у найнижчому регістрі, насторожено й таємничо, поступово мелодія підвищується, посилюється звучність, прискорюється темп, що наприкінці п'єси стає стрімким. Здається, нібито казкові мешканці закружляли у стрімкому вихорі. Раптом усе переривається різкими акордами, неначебто владні жести володаря печери зупиняють дикий танець.

Ця п'єса є яскравим прикладом розвитку музику.

- ♦ Прослухаймо її ще раз та визначмо, завдяки яким прийомам досягається розвиток музики.

Повторне слухання п'єси Е. Ґріґа «У печері гірського короля».

Отже, назвімо ці прийоми:

- динамічний (від *pp* до *ff*);
- темповий (від повільного до стрімкого темпу);
- тембровий (від низького таємничого до пронизливо-напруженого);
- жанровий (від вкрадливої ходи до фантастичного танцю).

Вокально-хорова робота

Учитель. Наостанок розучимо ще одну пісню.

- ♦ Послухайте її та скажіть, які почуття та настрої вона у вас викликала.

Слухання та розучування пісні І. Тучака «Рідний край».

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Бесіда

- ♦ Чи запам'ятали ви, як з'явилася музика? Де вона бере початок?
- ♦ Які пісні ми розучували?
- ♦ Який твір слухали?
- ♦ Завдяки чому у п'єсі Е. Ґріґа досягається музичний розвиток?

Учні виходять із класу під музичний супровід (Е. Ґріґ «У печері гірського короля»).